

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א ♦ לע"נ הר"ד מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 981

מסכת עבודה זרה נ"ה - ס"א ♦ טהרות א', ט' - ב', ג'

בס"ד, כ"ד אדר תשע"ח

השבוע בגליון

- ♦ בישול דרך הטלפון
- ♦ גוי חולה לב וחולה סכרת שביקש להתגייר
- ♦ גיור ללא ברית מילה

- ♦ יין נסך - שורשי תקנת יין נסך וטעמיה
- ♦ ההבדל בין הנוצרים למוסלמים והשלכותיו לעניין יין נסך
- ♦ מכשיר המיקרוגל לאור ההלכה

דבר העורך

ה-ר-א-ש-ו-ן

האנונימיות היא טבעו הראשון. הענווה היא טבעו השני. הוא אפילו לא העלה על דעתו שסיפורו יפורסם בפומבי. צנוע, צנוע.

יום אחד, לא סגרירי ולא אביבי, שגרתי לחלוטין, הוא פתח בשיחה עם בן תורה והשיח לפי תומו את אשר על לבו. דבריו היו כה מרגשים בפשטותם, עד שבתום שיחתם, בן שיחו נטל עט ונייר, והעלה על הכתב את אשר שמע. הוא ניסה לכתוב במקומו של האיש הצנוע ששוחח עמו.

הנה הם, המשפטים הללו, פה ולשון לאותו יהודי אנונימי, צנוע ושקט.

למרות שאני נראה איש פשוט למדי, לאט לך רבי מלשפטי.

אמת, אני נושא על עצמי את כל הסיבות שבעולם כדי שתחשבי לאיש פשוט.

קסקט שחור ומיושן תולה על קדקדי.

חולצה משובצת בלזיה, מתאמצת להישאר מחוברת לצווארון, מונחת עלי ברפיון.

מכנסי האפורות, לא אכחד, ראו ימים טובים יותר בעבר.

כפות ידי, הלא רואה אתה, מיובלות הנה, מחוספסות וגסות.

דף נז/א תינוק בן יומו הוא עושה יין נסך

יין נסך - שורשי תקנת יין נסך וטעמיה

בדרך כלל, איננו נוהגים לצטט סעיף שלם מן ה"שולחן ערוך", אך הפעם נצטט את מרבית סעיף א' מסימן קכ"ג בחלק "יורה דעה", משום שבסעיף זה טמונים גדריו וטעמיו של איסור יין נסך. ראוי לקרוא סעיף זה, תוך שימת לב ללשונו המשתנה חליפות, כלהלן: "סתם יינם של עממים עובדי כוכבים, אסור בהנאה, והוא הדין למגעם בין שלנו. הג"ה, משום גזירת יין שנתנסך לאיליים. ובזמן הזה, שאינו שכיח שהאומות מנסכים לעבודת כוכבים, יש אומרים דמגע עובד כוכבים ביין שלנו אינו אסור בהנאה, רק בשתייה... ולכן מותר לגבות בחובו מן העובדי כוכבים סתם יינם... אבל לכתחלה אסור לקנותו ולמכרו כדי להשתכר בו... ויש מקילין גם בזה, וטוב להחמיר... המותר ליהנות מיין נסך, או אסור? ובכן, עלינו לברר, יין נסך זה שבו עוסקת סוגייתנו מהו, ומדוע הוא אסור.

יין שניסכוהו לעבודה זרה אסור בהנאה מן התורה, והוא הדין כל מאכל או משקה שהוקרבו לעבודה זרה. חז"ל הוסיפו ותקנו, כי "סתם יינם", היינו, כל יינותיהם של הנכרים אסורים בשתייה ובהנאה, אפילו שלא ניסכו לעבודה זרה, וכמו כן יין של ישראל שנגע בו גוי, נאסר בשתייה ובהנאה. הראשונים מבארים (רא"ש ורשב"א), כי תחילה גזרו חכמים איסור שתייה על יין של נכרי ועל יין שנגע בו נכרי, כדי למנוע שתיית יין על ידי יהודים ונכרים יחדיו, בשל התוצאות ההרסניות העלולות להתגולל על עמנו בעטייה של שתייה מעורבת זו. לאחר מכן, נדרשו חז"ל לקבוע, כי "סתם יינם" אסור גם בהנאה, מחשש שמא בני אדם יטעו וישוו בין "סתם יינם" ליין נסך אמיתי, ויאמרו, כי כפי ש"סתם יינם" מותר בהנאה, גם יין נסך מותר בהנאה. לפיכך, השוו חז"ל את דינו של "סתם יינם" ליין נסך, וגם אסרוהו בהנאה.

להתחקות אחר שורשי תקנת יין נסך וטעמיה, חשיבות רבתי, משום שהרמב"ם הורה (הל' מאכלות אסורות פרק י"א הל' ז'): "כל עכו"ם שאינו עובד עבודת כוכבים כגון אלו הישמעאלים יינן אסור בשתייה ומותר בהנייה", וכן פסק בשולחן ערוך (יו"ד סי' קכ"ד סעי' ו'). זאת, משום שהמתעסק עם נכרי עובד עבודה זרה עלול לטעות ולחשוב, שחכמים אסרו יין שבא במגע עם

צעילוי נשמת

הר"ד **משה שמחה רובנר** ז"ל

בן יבדלחט"א ר' דוד וזהבה היו נלב"ע כ"ג באדר ב' תשמ"ט

תנצב"ה

הונצח ע"י ידידנו הר"ד **דוד ומרת זהבה רובנר** שיחיו - פתח תקוה

צעילוי נשמת

הודיה דבורה טרנר ז"ל

בת יבדלחט"א ר' דניאל היו נלב"ע כ"ג אדר תשע"ז

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **שפרה בן דוד** ע"ה

בת הרב משה ורבקה כהן מלהיף ז"ל
נלב"ע ליל ש"ק כ"ה באדר א' תשנ"ה

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

מרת **הצילה (הלה) כפתורי** ע"ה

ב"ר ישעיהו יודנהרץ ז"ל
נלב"ע כ"ח באדר תשנ"ט

תנצב"ה

הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

הר"ר **נפתלי הרץ נס** ז"ל

ב"ר יצחק אייזיק ז"ל
נלב"ע כ"ח אדר תשס"ג

תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה שיחיו

הגוי משום שהגוי ניסכו, ומכאן ועד להשוואת "סתם יינם" ליינן נסך, קצרה הדרך. אולם, המתעסק עם נכרי שאינו עובד אלילים כלל, אינו חושב שחז"ל אסרו את יינו משום יין נסך, שהרי לגוי זה אין אלילים לנסך להם, ובוודאי יבין, כי תקנת חז"ל נועדה למנוע עירוב בין ישראל לאומות העולם, ושוב לא יבוא לטעות ביין נסך.

ההבדל בין הנוצרים למוסלמים והשלכותיו לעניין יין נסך: הבנו, איפוא, כי קיים הבדל בין נוצרים, שעובדי אלילים הם, למוסלמים שאינם מאמינים באל זר. עתה, שומה עלינו להעמיק ולבדוק, מה דינם של הנוצרים בני ימינו, אשר אמנם עובדי עבודה זרה הם, אך זה שנים רבות שאינם מנסכים יין לעבודה זרה. האם, מאחר שבפועל אין הם מנסכים יין לעבודה זרה, דינם כמוסלמים האוסרים את היין בשתיה בלבד, מחשש שמא יבואו להתחתן בס, או שמא, מאחר שסוף סוף עובדי אלילים הם, חלה עליהם תקנת חז"ל שקבעה, כי יינו של עובד כוכבים אסור בשתיה ובהנאה, ללא כל הבדל אם עכו"ם זה מנסך לאלילו אם לאו?

שאלה יסודית זו, הוצבה לפתחם של רבותינו הראשונים ובעלי התוספות (נז"ב ד"ה "לאפוקי) והרא"ש (סי ז) בקשו להוכיח מסוגייתנו, כי מגע נכרי עובד אלילים שאינו נוהג לנסך יין לעבודה זרה, אינו אוסר את היין בהנאה. שהנה, גמרתנו קובעת שמגע תינוק נכרי בן יומו ביין של יהודי אינו אוסרו בהנאה על ישראל, משום שאין הקטן יודע ב"טיב עבודת כוכבים ומשמשיה". נמצא, לכאורה, כי כל מי שאינו יודע בטיב עבודת כוכבים, אין מגעו אוסר את היין בהנאה על ישראל. אולם, בעלי התוספות מבארים, כי כוונת הגמרא היא, שקטן שנוגע בחפץ, כלל אינו מתכוון ליגע בו, שהרי אין הוא מתכוון למאומה, אלא פועל מתוך אינסטינקטים ולא מתוך מחשבה. לפיכך, דווקא את מגעו של הקטן לא אסרו חכמים, אך אין להקיש מכך לגבי נכרי גדול, הנוגע ביין מתוך מחשבה תחילה. מאחר שבעלי התוספות לא הגיעו לכלל הכרעה ברורה, ויש סברה להתיר יין זה בהנאה לישראל, הם מסיימים: "הואיל ופשט המנהג להתיר, והנח לישראל שיהו שוגגים ואל יהו מזידין". אלא, שה"מרדכי" מסייג היתר זה למקום הפסד דווקא, היינו גבית חוב מנכרי וכדומה, אך לא למסחר לצורך הפקת רווח.

ברבות השנים, משהצטמצמו עד מאד אפשרויות המסחר של היהודים, והשלטונות הגבילים למסחר בנכסי דניידי בלבד, סחרו יהודים רבים ביין נכרים. שאלה זו התעצמה, איפוא, ועלתה על הפרק במלא עוזה: האם יין של נוצרים אסור בהנאה, ולפיכך אין לסחור בו, או שמא מותר הוא בהנאה.

תשובה מוסכמת וברורה לא ניתנה על כך וזהו, איפוא, פשר לשונו רבת הגוונים של הרמ"א בהלכה זו: "ובזמן הזה, שאינו שכיח שהאומות מנסכים לעבודת כוכבים, יש אומרים דמגע עובד כוכבים ביין שלנו אינו אוסר בהנאה... רק בשתייה... ולכן מותר לגבות בחובו מן העובדי כוכבים סתם יינם... אבל לכתחלה אסור לקנותו ולמכרו כדי להשתכר בו... ויש מקילין גם בזה", כלומר, גם לשם רווח מותר לסחור בו, "וטוב להחמיר".

דף נט/א משום בישולי עובדי כוכבים

מכשיר המיקרוגל לאור ההלכה

גמרתנו חוזרת ושונה את איסור "בישולי עכו"ם", עליו למדנו בשבועות האחרונים, היינו, את איסור חז"ל שלא לאכול מאכלים שהתבשלו על ידי נכרים, אם משום שביקשו לבדל את היהודים מן הגויים שלא יסעדו עמם בצוותא (רש"י לה/ב ד"ה "והשלקות", תוס' לח/א ד"ה "אלא"), ואם משום החשש שבמהלך הסעודה היהודי יאכל מאכלות אסורות שיביא עמו הנכרי (רש"י לח/א ד"ה "מדברנן", ועיין רמב"ם פ"י המשניות).

כידוע, תהליכים מסויימים של הכנת דברי מאכל, כגון, כבישה ומליחה, נחשבים כ"בישול" לעניין איסור בשר בחלב. ונחלקו הראשונים, אם מאכלים שהוכנו על ידי נכרי בתהליכים אלו, אסורים באכילה ליהודי כדן "בישולי עכו"ם" [עיין בסוגיא לעיל ח/ב שנחלקו הראשונים בביאור מחלוקת האמוראים שם]. להלכה, פוסק ה"שולחן ערוך" (י"ד סי' ק"ג סעי' י"ג), כי דג שנמלח על ידי גוי, או פירות שעושנו על ידי גוי והוכשרו בכך לאכילה, אינם נחשבים כ"בישולי עכו"ם".

מכשיר המיקרוגל שבשנים האחרונות הפך לחלק מן הנוף הקבוע במטבח, הופיע על שולחן ההלכה כיצור בלתי מזוהה. תנור הוא אינו, אש אינה בוערת בו, אך הוא מסוגל להרתיח מים ולבשל עופות. האם גזירת חז"ל של "בישולי עכו"ם" חלה גם על מאכלים שבושלו במיקרוגל? כדי להעמיק בנושא זה, תחילה עלינו לבדוק כיצד פועל המיקרוגל, או אז, נדע אל נכון את שורש השאלה.

ובכן, מכשיר המיקרוגל הופך את זרם החשמל לגלים אלקטרומגנטיים, המתפשטים בחלל המכשיר ונבלעים בחומר שיש בו לחות, והחומר, הלא הוא האוכל, מתחמם ומתבשל מעצמו ובתוך עצמו. הדעת נותנת כי אין לאסור באכילה בישולי עכו"ם במכשיר המיקרוגל, משום שאין כאן פעולה של בישול באש, וכאמור, להלכה נפסק, כי חז"ל אסרו בישולי עכו"ם כאשר פעולת הבישול מבוצעת על גבי האש בלבד.

משקפי הישנות תחובות על אפי וקשורות בחוט עבה לצווארי. אין לי כסף כדי לתקן אותם אם הם יישברו, חלילה.

אם לא די בכל אלו, אתה רואה אותי תדיר מהדס אחר רכב התברואה העירוני. אוסף את מה שאחרים השליכו.

אבל, אני הנני, ועודני, ראשון לומדי הדף היומי!!! השומע אתה? ה-ר-א-ש-ו-ן. רבים הם לומדי הדף היומי בכל העולם, נכון? הרבה מאד יהודים. אני הראשון שבהם.

לא, לא. הוא הניח יד כבדה על כתפי, לא הבנת אותי. כשרבי מאיר שפירא ייסד את הדף היומי, עוד לא נולדת. אני לא היהודי הראשון שהתחיל ללמוד דף היומי. לא הבנת. אני הראשון שלומד דף היומי. לא הבנת? אם יש לך זמן, אסביר את עצמי. תבין את הכל.

כבר אמרתי לך, ואם לא אמרתי, אומר עכשיו. מעולם לא למדתי מקצוע הגון לשמו, הנדסה, מחשבים, ועוד לימודים שאיני רוצה להעלות על שפתי כדי לשמור על שיני מלפנים, שנים רבות, הופנתי למחלקת התברואה על ידי לשכת התעסוקה, וכבר שלושים ושתיים שנה שאני מקפץ אחרי רכב הפינוי, ועושה את מה שצריך לעשות.

אני צריך לקום בשלש בבוקר לעבודתי. תשאל את הנהג של ה"פאחאזבל", הוא יגיד לך. שלש בבוקר. ואני, אבא שלי נוחו עדן אמר לי, תלמד תורה לפני הכל. משה, תעשה מה שאתה צריך, אבל קודם כל תלמד תורה. אתה מבין? אני רואה שאתה מתחיל להבין, נכון? אז תראה, אבא שלי היה קם בשבע בבוקר והולך ללמוד תורה, אחר כך הלך לעבודה. אבל מה אני יכול לעשות, העבודה שלי מתחילה בשלש בבוקר! אז אני לומד תורה בשתיים בלילה, משכים שעה אחת לפני הזמן ולומד תורה. הדף היומי. לפעמים אני עוד רואה את המניינים המאוחרים של אלה שעוד לא הלכו לישון, כשהם מתכנסים ב"זכרון משה", חלק מהם קבועים, באותה שעה, לא משנה.

העיקר, הבנת? בשתיים בלילה אני פותח את העיניים העייפות שלי, אומר ברכות השחר, ואחר כך אני פותח את הגמרא ולומד את הדף היומי. לפעמים, אגלה לך, אני גם מצליח ללמוד תוספות קטן, בדרך כלל, התוספות שלמעלה, שנגמרו אחרי ארבע שורות.

אחרי שעה אני סוגר את הגמרא, נותן לה נשיקה חזקה, ולפני שאני לובש את הכפפות על הידיים, אני מחבק אותה ומחזיר אותה לארון, ואז אני יוצא לעבודה, ואין מאושר ממני עלי אדמות.

אתה מבין, הבנת? אני בטוח! רואים עליך, נכון? אתה יודע מה זה, להיות ה-ר-א-ש-ו-ן שלומד דף היומי?

הוא שפסף את כפות ידיו המייובלות, תחב את משקפיו לעבר עיניו קצרות-הרואי, הטיב את מכנסיו האפורות, הידק את צווארנו הבלה, מחץ את כובעו על קדקדו ונעלם בשקט.

האיש הראשון בעולם שלומד את הדף היומי.

ירושלים

מוקדש לאיש הפשוט, לומד הדף

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעבודה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. פקס: 03-570-67-93 דוא"ל: mendelson@meorot.co.il

ברכת התורה, העורך

פנינים

דף נט/א צא והכרז על בניהם שהם ממזרים

"שטויות שטויות"

במשך תקופה ארוכה נדד רבי אריה ליב, בעל ה"שאגת אריה" מעיר לעיר. פעם אחת נזדמן לסעודת חתונה, שם ישב בין העניים ואכל. באותה שעה דרש בהלכה רב העיר, הגאון רבי חיים הכהן רפפורט. לא נראו הדברים לרבי אריה ליב ומלמל לעצמו: "שטויות, שטויות".

סח השמש לרב על העני היושב ואוכל, ותוך כדי כך מצוין כי דברי הרב הינם 'שטויות' - והרב אמר בקול: "מדחציץ כולי האי שמע מינה ממזר הוא". בעל ה"שאגת אריה" שמע את תשובת הרב והגיב מיניה וביה: "ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ..."

נוכח הרב, כי יש לו עסק עם בר אוריין, קראו אליו ושאלו לפשר דבריו. בעל ה"שאגת אריה" הוכיח לו כי דבריו נסתרים מגמרא מפורשת, ומתוך משא ומתן וריחתא דאורייתא התברר לרב העיר, כי העני לבוש הבלאות הוא בעל ה"שאגת אריה" ולא אחר. קראו הרב לביתו, האכילו והשקהו, ואף הלבישו "כראוי לו" ("מורשת אבות").

דף נט/א סחור סחור לכרמא לא תקרב

הסידור הקטן

משכיל 'מתקדם', פנה אל אחד מגדולי דורו והביע את תמיהתו על הגזירות, החומרות והסייגים שהוסיפו חז"ל על דברי תורה. "בא ואספר לך מעשה שהיה", השיב לו הרב.

שני הסברים לאיסור בישולי עכו"ם באש דווקא: אולם, כאשר נתבונן בטעם ההלכה הקובעת כי בישול על גבי האש בלבד הוא האוסר דבר מאכל ב"בישולי עכו"ם", תתגלה לפנינו תמונה שונה לחלוטין. לדעת הראב"ד (הובא ברשב"א ב"תורת הבית" בית שלישי סוף שער שביעי), חז"ל ביקשו למנוע התקרבות יתירה בין ישראל לעמים, "ואין קירוב הדעת במליחה". כלומר, בישול על ידי מליחה או על ידי כבישה אינו משובח וראוי, אלא הוא בישול גרוע וחלקי, ואין בסעודה משותפת ממאכל זה כדי לקרב את הלבבות. רק מאכל טוב הנאכל בצוותא, מאחד את ליבות הסועדים. ואילו ה"מגיד משנה" (ה' מאכלות אסורות פ"ט הל' ו') מבאר, כי חז"ל אסרו את צורת הבישול הנפוצה בלבד, הלא היא בישול על גבי האש.

מעתה, מאחר שהבישול במכשיר המיקרוגל משובח הוא, הרי שלדעת הראב"ד יש לאסור מטעם "בישולי עכו"ם" דבר מאכל שהוכן בעזרתו. ומאחר שהבישול בעזרת מכשיר זה גם נפוץ מאד בימינו, הרי שדבר מאכל זה יהיה אסור גם לדעת ה"מגיד משנה", שהרי כל צורת בישול שתהפוך לנפוצה, אסורה (עיין שו"ת "אגרות משה" או"ח ח"ג סי' נ"ב). לפיכך, דבר מאכל שהתבשל על ידי נכרי במכשיר המיקרוגל נאסר באכילה ליהודי (שו"ת "שבט הלוי" ח"ח סי' קפ"ה), וכן הורה הגרי"ש אלישיב זצ"ל ("שבות יצחק" ח"ו פ"ו עמ' ס"א).

בישול דרך הטלפון: צורת בישול נוספת שהפכה לנפוצה, רווחת במפעלים רבים בהם קיימים תנורים ענקיים הפועלים באמצעות קיטור. למרות שדרך בישול זו מכונה "עישון", צורת בישול אשר הפוסקים הקדומים התייחסו אליה כפעולה שאינה אוסרת דבר מאכל מטעם "בישולי עכו"ם", אסורים דברי המאכל המוכנים בימינו בשיטה זו, מאחר שהיא שהפכה לנפוצה. אחת השיטות המעניינות למנוע מכשול "בישולי עכו"ם" במפעלים אלו, היא על ידי הצמדת מכשיר טלפון מיוחד למצת החשמלי של דודי העישון, אשר צלצולו מפעיל את המצת. כל שנותר למשגיח הכשרות הוא, להתקשר לטלפון המיוחד, ולהדליק בכך את התנור ("שבות יצחק" שם, עמ' ע"ג) [ראוי לציין, כי בשו"ת "מנחת יצחק" ח"ג סי' כ"ו אות ו', מצדד להקל בבישול על ידי קיטור במפעלים. עיי"ש שצירף דעה המקילה בבישול תעשייתי, עם דעה המקילה בקיטור. אולם, דעת שאר הפוסקים אינה כן, וכמו שכתב ה"חזון איש" באגרת שהביא ה"שבות יצחק", שם, לאסור בכל מקרה].

דף נט/א עד שימול ויטבול

גוי חולה לב וחולה סכרת שביקש להתגייר

מבואר בסוגייתנו, כי על מנת להתגייר צריך הנכרי למול ולטבול, ואילו נכרי שטבל ולא מל או שמל ולא טבל, אין גירותו חלה. אולם, נכרי המבקש להתגייר ולא ניתן למולו ואף לא להטיף ממנו דם ברית מפני שמקום מילתו נכרת, רשאי להתגייר על ידי טבילה בלבד ("שולחן ערוך" יו"ד סי' רס"ח סעי' א').

גיור ללא ברית מילה: נידון הלכתי מרתק התפתח בעקבות בקשתו החריגה של גוי חולה לב וסכרת, שבקש מהרב היהודי בעירתו שיגירו, תוך שציין, כי עקב מצבו הבריאותי, הוא מנוע מלמול את עצמו. הרב ביקש להתיר את גיורו של הנכרי החולה ללא עריכת ברית מילה, מאחר שסבר, כי כשם שנכרי נטול עורלה מתגייר בטבילה בלבד, כך גם נכרי שאי אפשר למולו מתגייר בטבילה בלבד.

השאלה נשלחה אל הגאון רבי יחיאל יעקב וינברג זצ"ל, בעל ה"שרידי אש" (שו"ת ח"ב סי' ס"ז, ס"ח), אשר הכריע, כי דווקא נכרי נטול עורלה רשאי להתגייר על ידי טבילה בלבד, אך נכרי ערל, אינו נפטר ממצוות המילה מפני אונס כל שהוא, תוך שהוא פורס את ראיותיו, כלהלן.

ראשית, עלינו להוכיח, כי נכרי שאנוס מלמול את עצמו, אינו יכול להתגייר על ידי טבילה בלבד. ובכן, הגמרא (כריתות ט/א) דנה, כיצד מתגיירים כיום נכרים ללא הבאת קורבן לבית המקדש, כפי שהיה נהוג בזמן שהבית עמד על תילו. לכאורה, כותב בעל ה"שרידי אש", שאלה זו אין לה כל בסיס, משום שניתן לומר שהגויים של ימינו המבקשים להתגייר, אנוסים הם, בשל העדרו של בית המקדש, ולפיכך, הם רשאים להתגייר גם ללא הבאת קורבן. הרי לנו, כי מקרה אנוס אינו פוטר את המבקש להתגייר מן המוטל עליו, ולכן, נכרי ערל, אינו רשאי להתגייר ללא הסרת ערלתו, גם אם אנוס הוא.

מעתה, עלינו לדון בשאלה הבאה. עד כה, התייחסנו אל ערלת הנכרי כמחסום בלתי עביר בדרך אל היהדות. ערל - אינו יכול להיות יהודי. אולם, זאת מניין לנו. שמא, דווקא נכרי שיכול למול את עצמו, אינו רשאי להתגייר על ידי טבילה בלבד, אך נכרי שאינו יכול למול את עצמו, כלל לא נצטוו לעשות כן, וממילא עובדת ערלתו אינה מהווה עכבה בדרכו אל היהדות. כלומר, עלינו להוכיח, כי מציאות העורלה יוצרת שם "ערל", ולא רק מי שהתחייב במצוות מילה ואינו מקיימה נחשב ערל.

נוכל לבדוק זאת, ממשיך ה"שרידי אש", על ידי בחינת המקרה הבא. כידוע, כהן ערל אינו רשאי לאכול תרומה (יבמות ע/א). אך מה דינו של כהן שלא נימול מחמת סכנה בריאותית. לכאורה, אם ערל הוא מי שנצטוו למול את עצמו ולא עשה כן, הרי כהן חולה זה אינו מצווה למול את עצמו, וממילא אינו נחשב "ערל". אך אם "ערל" הוא כל מי שערלתו לא הוסרה, גם כהן זה אינו רשאי לאכול תרומה.

לומדים משניות וזוכים לאריכות ימים

(תקנת השבן לר' צדוק הכהן מלובלין זי"א)

ללמוד משנה - מהיום זה קל!

תכנית לימוד יומית
שתי משניות יומיות להשלמת סדר זרעים בשנה

צלצלו עכשיו וקבלו ספר חודשי ראשון הינם *3764

פרוש ברור ונוח להבנה גדול קומפטיבי עיצוב מפורא ואותיות מראים לכל זמן ועת עד הבית

הדף היומי

עבודה זרה נ"ה-ס"א

כ"ד אדר-א' ניסן

בשאלה זו נחלקו רבותינו הראשונים. לדעת רש"י ובעלי התוספות (יבמות שם), הכהן הערל מחמת אונס אינו רשאי לאכול בתרומה. אולם, רבינו תם חולק וסובר, כי הוא רשאי גם רשאי לאכול בתרומה. יוצא, איפוא, לכאורה, כי לדעת רש"י ובעלי התוספות "ערל" הוא כל מי שערלתו לא הוסרה, ולפיכך, כהן ערל מחמת אונס אינו רשאי לאכול בתרומה, ובנידונינו, גוי שאינו יכול למול את עצמו מחמת מחלה, אינו רשאי להתגייר, שהרי סוף סוף "ערל" הוא. ואילו לדעת רבינו תם, "ערל" הוא כל מי שהצטוו להסיר את ערלתו ולא עשה כן, ואילו מי שאנוס ואינו יכול להסיר את ערלתו, הרי מעולם לא נצטוו לעשות כן, ולפיכך, הכהן הערל רשאי לאכול בתרומה, ולכאורה, גם גוי שאינו יכול למול את עצמו מחמת סכנה, אינו נחשב כ"ערל" שהרי בוודאי לא הצטוו לסכן את עצמו.

האמנם כן, לדעת רבינו תם, נכרי חולה רשאי להתגייר על ידי טבילה בלבד? למקרא פסק ההלכה הבא של רבינו תם, ייסתר בניין נאה זה באחת. רבינו תם (הובא בטור יו"ד סי' רס"ח), מחמיר אף יותר מן ההלכה הנהוגה וקובע, כי גם נכרי נטול עורלה, אינו רשאי להתגייר על ידי טבילה בלבד! ברור, איפוא, כי לדעתו, נכרי ערל וחולה, אינו רשאי להתגייר על ידי טבילה בלבד. כיצד אם כן, פוסק הוא הלכות הסותרות זו את זו: כהן ערל מחמת מחלה, רשאי לאכול בתרומה, אך נכרי ערל מחמת מחלה, אינו רשאי להתגייר ולא זו בלבד, אלא אף נכרי נטול עורלה אינו רשאי להתגייר?

בסופו של משא ומתן הלכתי ענף, מגיע הגאון בעל ה"שרידי אש" זצ"ל למסקנה הבאה - קיים הבדל יסודי בין יהודי לנכרי. עם ישראל זכה להכנס בברית עם הקב"ה, אך הגויים, דחו מעליהם את תורת ה'. מיני אז, כל הנכרים "ערלים" הם מן הברית שנכרתה בינינו לבין הקב"ה. לפיכך, נכרי המבקש להסתופף בחצרות ה', צריך למול את עצמו בפועל, כדי לכרות ברית עם הקב"ה. אם אינו עושה כן, תהא הסיבה אשר תהא, אין לו כל אפשרות לקשור את גורלו עם העם היהודי. לעומת זאת, יהודי אשר לא נימול מחמת מחלה, אינו נחשב כ"ערל", שהרי ברית כרותה בינו לבין הקב"ה מיני אז הברית אשר כרת ה' עם אבותינו. רק זה, אשר אינו מל את עצמו במזיד, נחשב "ערל" על שאינו מקיים את מצוות ברית מילה (יסוד הדברים בתוס' ישנים ובמאירי יבמות מו/ב).

"יהודי תלמיד חכם נזדמן לפונדק. בהגיע זמן התפילה, ראה את בעל הפונדק מתפלל מתוך סידור עב כרס, המלא והגדוש בהלכות ובפירושים. מאחר שהפונדקאי היה יהודי פשוט, רוב אותם פירושים והלכות כלל לא היו בני הישג בשבילו, הציע לו האורח עסקה, לפיה הוא יתן לו סידור פשוט תמורת סידורו העבה של בעל הפונדק. העסקה בוצעה, אך למחרת בבוקר, כאשר יצא האורח לדרכו, דלק אחריו הפונדקאי וטען כי הוא מתחרט על העסקה, מאחר שיש בסידור העבה מה שאין בסידור הדק. "סידורי מכיל עשרות עמודים כתובים באותיות רש"י עוד לפני תחילת התפילה. מזרן הטבע בלה הסידור ודפיו נעקרים בזה אחר זה, ולפיכך, גם אם דפים אלו ינשרו, יארך זמן רב עד שיקרעו דפי התפילה עצמה. בסידור של כבודו, יתלשו דפי תפילת שחרית עצמה לאחר זמן מועט, והיא תתחיל מ"עלינו לשבח"... מתחרט אנוכי..."
והנמשל, סיים אותו גדול, "מובן אף מובן".

חוויה רוחנית מרגשת

ספרון חודשי ללימוד יומי קצר בכל יום משנה אחת הלכה אחת וקטע מהגמרא

לחודש התנסות חינם! חייג עכשיו: *3029 או שלח מייל לדוא"ל veten@meorot.co.il

לעילוי נשמת
מרת **חיה ינטה ברכה אשכנזי** ע"ה
ב"ר זלמן הענך ז"ל נלב"ע כ"ח באדר ב' תשע"א
תנצב"ה
הונצחה ע"י בנה ידידו
עו"ד צבי אשכנזי ומשפ' שיחיו

לעילוי נשמת
הר"ר **ירחמיאל אשר זיטמן** ז"ל
ב"ר מרדכי צבי ז"ל נלב"ע כ"ז באדר תשע"ב
תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
מרת **שארה מרים צורף** ע"ה
בת יפה אלה ואפרים יחיאל הי"ו יבדלחט"א
נלב"ע כ"ז אדר א' תשע"ו
תנצב"ה

לעילוי נשמת
הר"ר **יוסף נתן נטע הפטקה** ז"ל
ב"ר ישראל צבי ז"ל נלב"ע כ"ט אדר תשע"ב
ומרת **דבורה רחל הפטקה** ע"ה
בת הרב דוד יהודה בנט זצ"ל נלב"ע ו' אייר תשס"א
תנצב"ה
הונצחו ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
מרת **שאשא מלכה ג'ייקובס** ע"ה
בת הרב מנחם מנדל דסקל ז"ל
נלב"ע כ"ג באדר א' תשס"ה
תנצב"ה
הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
הר"ר **ישראל סימינובסקי** ז"ל
ב"ר שניאור זלמן ז"ל
נלב"ע כ"ז באדר א' תשנ"ה
תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
מרת **גליקעל קליין** ע"ה ב"ר יהושע הלוי וייס ז"ל
נלב"ע כ"ו באדר תשע"ב **תנצב"ה**
הונצחה ע"י בנה יוסף (רמי) קליין ומשפ' בני ברק